

Sygn. akt *I ACa 1276/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Staniszevska

Sędziowie: SA Małgorzata Gulczyńska

SA Małgorzata Kaźmierczak (spr.)

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.**

przeciwko **B. W., J. W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 1 czerwca 2017 r. sygn. akt XVIII C 133/17

1. **oddala apelacje;**

2. **zasądza od każdego z pozwanych na rzecz powoda po 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Małgorzata Gulczyńska Ewa Staniszevska Małgorzata Kaźmierczak

UZASADNIENIE

Po ostatecznym zmodyfikowaniu powództwa powód (...) Bank (...) S.A. w W. wniósł o zasądzenie od pozwanych B. W. i J. W. kwoty 525.390,18 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, określonymi w art. 481 § 2 k.c. liczonymi od kwoty 457.866,97 zł od dnia 8 lipca 2016 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości uiszczonej należności oraz z ograniczeniem odpowiedzialności J. W. do nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Obornikach IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) i wysokości hipoteki, ustanowionej na rzecz powoda w kwocie 800.000,00 zł.

W odpowiedziach na pozew każdy z pozwanych wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2017 r. wydanym w sprawie XVIII C 133/17 Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 524.322,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 457.866,97 zł od dnia 8 lipca 2016 r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia

drugiego pozwanego do wysokości uiszczanej należności oraz z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego J. W. do nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) i do wysokości hipoteki ustanowionej na tej nieruchomości na rzecz powoda w kwocie 800.000 zł (punkt 1), oddalając powództwo w pozostałym zakresie (punkt 2) oraz orzekając o kosztach procesu (punkt 3).

Wydając powyższy wyrok Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 26 marca 2009 roku pozwany B. W. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...). (...) B. W. z siedzibą w K., przy ul. (...), zawarł z (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...).

Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy, bank udzielił pozwanemu B. W. kredytu w wysokości 400.000,00 zł, na warunkach określonych w w/w umowie oraz „Regulaminie kredytowania przedsiębiorców w (...) (zwanym dalej (...)). Zgodnie z § 1 ust. 2 umowy kredytu, kredyt został indeksowany do waluty obcej – franki szwajcarskie (...). Saldo kredytu w walucie obcej miało zostać obliczone według zasad opisanych w Regulaminie na podstawie kursu waluty obcej obowiązującego w dacie uruchomienia kredytu lub w przypadku kredytu wypłacanego w transzach – kursów waluty obcej obowiązujących w dacie uruchomienia poszczególnych transz kredytu. W ust. 3 wskazano, że informacja o kwocie kredytu w walucie obcej miała zostać przesłana kredytobiorcy wraz z harmonogramem spłat w terminie do 14 dni od daty uruchomienia kredytu. Ust. 4 stanowił, iż kredyt jest ewidencjonowany na wyodrębnionym rachunku kredytowym prowadzonym przez Bank, który zostanie wskazany przez Bank w odrębnym „Potwierdzeniu uruchomienia kredytu firmowego” (zwanym dalej (...)). Zaś w § 1 w ust. 5 podkreślono, że potwierdzenie i Regulamin stanowią integralną część umowy.

Kredyt przeznaczony był na finansowanie działalności bieżącej oraz pokrycie kosztu prowizji za udzielenie kredytu na podstawie w/w umowy (§ 2 ust. 1 pkt 1-2).

Powód udzielił kredytu na okres 180 miesięcy począwszy od daty postawienia kwoty kredytu do dyspozycji Kredytobiorcy, wskazanej przez Bank w Potwierdzeniu. Kredyt został wypłacony w całości (§ 3 ust. 1 i 4).

W § 4 umowy wskazano, że kredytobiorca zobowiązał się ponieść następujące koszty związane z kredytem:

- 1) Prowizję za udzielenie kredytu, liczoną od kwoty udzielonego kredytu, należną z dniem zawarcia umowy, którą bank pobierze nie później, niż w dniu uruchomienia kredytu w kwocie 6.000 zł;
- 2) Pozostałe prowizje i opłaty, których wysokość i tryb pobrania określa Tabela Opłat i Prowizji dla Małych Firm;
- 3) Odsetki od wykorzystanego kredytu.

Odsetki naliczane są każdego dnia począwszy od dnia uruchomienia kredytu od wykorzystanej kwoty kredytu, według zmiennej stopy procentowej opartej o zmienną stawkę bazową Banku oraz stałą marżę Banku w wysokości 2.50 punktu procentowego, z zastrzeżeniem ust. 5. Marża Banku została obniżona o 1.50 punktu procentowego, t.j. do poziomu 1,00 punktu procentowego najpóźniej od początku okresu odsetkowego, następującego po dniu, w którym Kredytobiorca dostarczył do Banku dokumenty potwierdzające prawomocne ustanowienie prawnych zabezpieczeń kredytu.

W dniu sporządzenia umowy oprocentowanie wyniosło 9.0 % p.a. Zasady zmiany oprocentowania określa Regulamin.

Kredyt został zabezpieczony w formie hipoteki kaucyjnej do kwoty 800.000 zł na pierwszym miejscu, ustanowionej na zabezpieczenie kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami kredytu na nieruchomości położonej pod adresem O., ul. (...), działka nr (...), opisanej w KW nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Obornikach IV Wydział Ksiąg Wieczystych (§ 7 ust. 2).

Właścicielem nieruchomości położonej w O. jest J. W.. Pozwany J. W. w dniu 31 marca 2009 r. podpisał oświadczenie dłużnika hipotecznego o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 prawa bankowego.

W § 8 ust. 2 umowy kredytu wskazano, że Kredytobiorca wyraża zgodę, aby przy pobraniu środków pieniężnych z jego rachunku bankowego Bank stosował kurs/y zgodnie z obowiązującą w Banku (...) w dniu pobrania środków pieniężnych z rachunku bankowego.

W § 11 umowy wskazano, iż w zakresie nieuregulowanym Umową stosuje się postanowienia obowiązującego Regulaminu stanowiącego integralną część Umowy, jak również postanowienia obowiązującego „Regulaminu konta dla Małych Firm” oraz przepisy prawa polskiego.

Kredytobiorca potwierdził, że otrzymał i zapoznał się z treścią Regulaminu obowiązującego w dniu zawarcia Umowy (§ 12 umowy). Kredytobiorca w § 13 potwierdził, że otrzymał Tabelę Opłat i Prowizji dla Małych Firm, obowiązującą na dzień zawarcia Umowy oraz zaakceptował określone w niej warunki cenowe. Kredytobiorca przyjął do wiadomości, że bank jest uprawniony do zmiany Tabeli Opłat i Prowizji dla Małych Firm w przypadkach określonych w Regulaminie.

Z zastrzeżeniem zasad zmiany Regulaminu oraz Tabel Opłat i Prowizji dla Małych Firm wszelkie zmiany w Umowie wymagają zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. Zmiany o charakterze identyfikacyjnym (np. zmiany teledadresowe), które zostały zgłoszone do Umowy, będą miały zastosowanie do wszystkich umów zawartych pomiędzy Kredytobiorcą a Bankiem (§ 14 umowy).

W Regulaminie określającym warunki udzielania kredytu dla przedsiębiorców przez (...) S.A. (prowadzący działalność pod nazwą (...)) stanowiącym załącznik do przedmiotowej umowy, ustalono, że dla kredytów indeksowanych do waluty obcej wniosek kredytowy składany jest w złotych polskich. Kwota uruchamianego Kredytu w walucie ustalana jest na podstawie kursu kupna dewiz waluty, do której indeksowany jest kredyt, określonego w Tabeli Kursów obowiązującej w momencie uruchomienia całego kredytu lub poszczególnych transz kredytu. Wypłata Kredytu następuje w złotej równowartości kwoty w walucie na rachunek zgodny z celem kredytowania (pkt IV ust. 1 Regulaminu – szczególne uwarunkowania dla kredytów indeksowanych do waluty obcej).

Informacja o kwocie kredytu w walucie powinna być przesyłana na wyciągu bankowym wraz z harmonogramem spłat trzech najbliższych rat. W regulaminie wskazano, że spłata rat kredytu następuje w złotych polskich według kursu sprzedaży dewiz określonego w Tabeli Kursów na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności spłaty kredytu. W regulaminie wskazano także, iż jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą Kursów obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (pkt IV ust. 2-4 Regulaminu – szczególne uwarunkowania dla kredytów indeksowanych do waluty obcej).

W pkt V Regulaminu – wypowiedzenie umowy przewidziano, że w przypadku niedotrzymania przez Kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu lub w razie utraty przez Kredytobiorcę zdolności kredytowej Bank zastrzega sobie prawo do wypowiedzenia Umowy z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, a w przypadku zagrożenia upadłością kredytobiorcy – z zachowaniem 7-dniowego okresu wypowiedzenia. W takim przypadku Kredytobiorca zobowiązany został do spłaty całego niespłaconego Kredytu wraz z odsetkami i kosztami wynikającymi z umowy najpóźniej w następnym dniu po upływie okresu wypowiedzenia umowy.

Korespondencję Bank uważał za doręczoną po upływie 7 dni od daty wysłania na ostatni podany przez Kredytobiorcę adres do korespondencji (pkt VI ust. 4 Regulaminu).

Zgodnie z Tabelą Opłat, Oprocentowania i Prowizji dla Małych Firm, z tytułu opłaty za obsługę nieterminowej płatności powód pobierał jeden raz w każdym miesiącu, w który nie dokonano wymagalnej spłaty m.in. Kredytu Rozwojowego w PLN, kwotę w wysokości 100 zł. We wspomnianej Tabeli (...) wskazano, że kredyt rozwojowy w PLN indeksowany kursem (...) oprocentowany został stawką referencyjną (stopą bazową) w wysokości 6,85%.

Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 29 sierpnia 2011 r. zezwoliła na utworzenie przez instytucję kredytową (...) S.A. z siedzibą w A. banku w formie spółki akcyjnej pod firmą (...) S.A.

Oświadczeniem z dnia 22 września 2011 roku (...) S.A. wstąpił w prawa i obowiązki (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W..

W dniu 31 grudnia 2012 r. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. połączył się w trybie art. 492 § 1 pkt. 1 ustawy z dnia 15 września 2000r. Kodeksu spółek handlowych z (...) S.A.

Powód jako podmiot przejmujący wstąpił z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki przejmowanego (...) S.A.

Pismem z dnia 17 marca 2015 r. powód wypowiedział umowę kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...), powołując się na nieterminową spłatę kredytu, odsetek i innych należności wynikających z umowy, Jednocześnie wezwał pozwanego B. W. do zapłaty bieżącego zadłużenia w kwocie 121.604,1 CHF. Wypowiedzenie to zostało nadane w dniu 18 marca 2015 r. na adres ul. (...), (...)-(...) O.. Pozwany B. W. odebrał wypowiedzenie umowy kredytu w dniu 7 kwietnia 2015 r.

Jednocześnie pismem z dnia 17 marca 2015 r. powód zawiadomił J. W. jako dłużnika rzeczowego o wypowiedzeniu umowy kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...), wskazując, że okres wypowiedzenia upływał z dniem 1 maja 2015 r. Powód poinformował pozwanego J. W., że na dzień 17 marca 2015 r. kwota zadłużenia z tytułu wypowiedzianej umowy wynosiła 121.604,1 CHF. Pozwany J. W. pismo z dnia 17 marca 2015 r. odebrał w dniu 7 kwietnia 2015 r.

W dniu 7 lipca 2016 r. powód wystawił W. z ksiąg bankowych nr (...). W wyciągu tym ujęta została wymagalna wierzytelność przysługująca powodowi wobec pozwanego B. W. z tytułu umowy o kredyt rozwojowy z dnia 26 marca 2009 r., która na wystawienia wyciągu, tj. na dzień 7 lipca 2016 r. wynosiła 525.390,18 zł. Na kwotę wymagalnego zadłużenia złożyły się: kwota 457.866,97 zł tytułem kapitału, kwota 25.661,92 zł tytułem odsetek umownych, naliczonych za okres od dnia 3 września 2014 r. do dnia 3 maja 2015 r., kwota 40.794,06 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 4 maja 2015 r. do dnia 6 lipca 2016 r., tj. do dnia poprzedzającego wystawienie wyciągu z ksiąg bankowych oraz kwota 1.067,23 zł tytułem naliczonych opłat, prowizji i innych należności.

W wyciągu wskazano, że wyżej opisana wierzytelność została zabezpieczona na rzecz powoda poprzez ustanowienie hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 800.000,00 zł, obciążającej nieruchomość położoną w miejscowości O., nr działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Obornikach, Wydział IV Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Aktualnym właścicielem wskazanej nieruchomości pozostaje pozwany J. W..

Pismem z dnia 24 maja 2016 r. powód wezwał P.W. (...) B. W. do zapłaty kwoty zaległości, tj. kwoty 521.526,54 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pismo zostało nadane do pozwanego w dniu 25 maja 2016 r. Pozwany nie podjął w terminie wezwania do zapłaty. Korespondencję wysłano na adres: O., ul. (...).

Pismem z dnia 24 maja 2016 r. powód wezwał J. W. do zapłaty kwoty zaległości, tj. kwoty 521.526,54 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pismo zostało nadane do pozwanego w dniu 25 maja 2016 r. Pozwany korespondencję odebrał w dniu 4 czerwca 2016 r.

Pismem z dnia 21 kwietnia 2017 r. powód poinformował pozwanego B. W. o rozwiązaniu umowy kredytu z dniem 3 maja 2015 r. Wskazano, że kapitał wymagalny na dzień 4 maja 2015 r. wynosił 457.866,97 zł, odsetki umowne 25.661,92 zł, opłata za nieterminową płatność 1.067,23 zł. Zaś kurs wymiany z dnia 30 kwietnia 2015 r. oznaczono jako 3 (...). Pismo zostało wysłane do pozwanego na adres: ul. (...), (...)-(...) K..

Do umowy kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...) pozwany B. W. otrzymał harmonogram spłaty kredytu.

W związku z zaległością w płatności rat kredytu, powód sporządził historię spłaty kredytu, w której uwzględniono płatności oraz odsetki umowne i opłaty za nieterminową płatność za okres od dnia 26 marca 2009 r. do dnia 6 kwietnia

2017 r. Powód ponadto sporządził historie zmian struktury zadłużenia do 16 maja 2014 r. (zestawienie całkowite zadłużenia wraz z wyszczególnieniem komponentów zadłużenia dla dni, w których istniała zaległość w spłacie) oraz od 16 maja 2014 r. do 24 kwietnia 2017 r.

Pozwany B. W. od dnia 21 maja 2012 r. jest zameldowany na pobyt stały pod adresem: K., ul. (...), (...)-(...) K.. Pozwany pismem z dnia 27 maja 2013 r. zawiadomił powoda o zmianie adresu zamieszkania.

Aktem notarialnym z dnia 8 stycznia 2009 r. Rep. A nr (...)- umowa darowizny małżonkowie M. i A. W. przekazali swoim synom B. i J. W. udziały po 1/2 części nieruchomości położonej w O., na działce nr (...), o obszarze 5.627 m², zapisaną w księdze wieczystej oznaczonej pod numerem KW (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Obornikach.

Na mocy umowy darowizny z dnia 28 lutego 2012 r. Rep. A nr (...) pozwany B. W. darował J. W. swój udział w nieruchomości położonej w O. na działce nr (...).

Aktualnie jedynym właścicielem przedmiotowej nieruchomości jest J. W..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za usprawiedliwione co do zasady.

W sprawie bezspornym było, że w dniu 26 marca 2009 r. powód zawarł z B. W. umowę kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...), w ramach prowadzonej przez pozwanego działalności gospodarczej pod firmą(...). (...) B. W.. Pozwany J. W. nie był stroną umowy, a jedynie dłużnikiem rzeczowym. Ponadto bezspornym było, że powód jest następcą prawnym kredytodawcy (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W..

W pierwszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że legitymacja pozwanego B. W. wynika z tego, że był stroną umowy kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...) z dnia 26 marca 2009 r. Legitymacja bierna pozwanego J. W. wynika z tego, że jest dłużnikiem rzeczowym nieruchomości położonej w O., przy ulicy (...), działka nr (...), opisaney w KW nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Obornikach IV Wydział Ksiąg Wieczystych. Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U.2017.1007 j.t.), w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka).

W myśl art. 68 ust. 1 w/w ustawy hipoteka zabezpiecza wierzytelność pieniężną, w tym również wierzytelność przysłą. Hipoteka zabezpiecza wierzytelność do oznaczonej sumy pieniężnej. Jeżeli zabezpieczenie hipoteczne jest nadmierne, właściciel obciążonej nieruchomości może żądać zmniejszenia sumy hipoteki (ust. 2). Sumę hipoteki wyraża się w tej samej walucie co zabezpieczona wierzytelność, jeżeli strony w umowie ustanawiającej hipotekę nie postanowiły inaczej (ust. 3).

Zgodnie z art. 73 ustawy o księgach wieczystych i hipotece właściciel nieruchomości niebędący dłużnikiem osobistym może, niezależnie od zarzutów, które mu przysługują osobiście przeciwko wierzycielowi hipotecznemu, podnosić zarzuty przysługujące dłużnikowi oraz te, których dłużnik zrzekł się po ustanowieniu hipoteki.

Pozwany J. W. w dniu 31 marca 2009 r. podpisał oświadczenie dłużnika hipotecznego o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 prawa bankowego. Ponadto pozwany J. W. jest jedynym właścicielem przedmiotowej nieruchomości. Wcześniej współwłaścicielem w 1/2 części był także B. W., ale w 2012 r. na podstawie umowy darowizny, jedynym właścicielem stał się J. W.. Powyższe jednoznacznie wynika z treści księgi wieczystej nr (...).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988 z późn. zm. zwane dalej Prawo bankowe) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się

do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Ustawodawca w art. 69 ustawy Prawo bankowe dopuścił możliwość udzielania kredytów indeksowanych do waluty. Celem klauzul indeksacyjnych nie jest przysporzenie majątkowe na rzecz jednej ze stron, tylko zachowanie na przestrzeni czasu jednolitej wartości wzajemnych świadczeń. Czyniąc tak, strony nie zobowiązują się do zakupu określonej ilości waluty po określonej z góry cenie, choćby odbiegającej od ceny rynkowej, lecz uzależniają wielkość kredytu należnego do spłaty od zbliżonego do rynkowego kursu waluty, do której kredyt był indeksowany. Strony, co do zasady, stosując indeksację do waluty obcej wykorzystują możliwość waloryzacji umownej zobowiązania pieniężnego, którą dopuszczają wprost przepisy prawa (art. 358¹ § 2 k.c.) (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 r. I ACa 16/15).

Powód domagał się zapłaty dochodzonej pozwem kwoty argumentując, że wierzytelność względem pozwanych stała się wymagalna na skutek zaległości, które powstały w spłacaniu kredytu. Wywodził swoje roszczenie z treści art. 471 k.c., zgodnie z którym dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Niewykonanie zobowiązania zachodzi wówczas, gdy zachowanie dłużnika nie odpowiadało spełnieniu świadczenia, natomiast nienależyte wykonanie zobowiązania ma miejsce wtedy, gdy zachowanie dłużnika zmierzało do spełnienia świadczenia, jednak osiągnięty przez niego wynik nie spełnia wymogów świadczenia, do którego dłużnik był zobowiązany.

Pozwani zakwestionowali wysokość roszczenia, podnieśli zarzut nieskutecznego wypowiedzenia umowy kredytowej, sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego i naturą zobowiązania oraz nieważność umowy.

Sąd Okręgowy uznał, że powyższe zarzuty kierowane przez pozwanych przeciwko roszczeniu powoda są niezasadne.

Wobec zarzutów pozwanych w pierwszej kolejności Sąd poddał analizie zastosowaną przez powoda procedurę wypowiedzenia umowy kredytowej.

W pkt V Regulaminu – „wypowiedzenie umowy”, stanowiącego integralną część umowy (§ 11 umowy) wskazano, że w przypadku niedotrzymania przez Kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu lub w razie utraty przez Kredytobiorcę zdolności kredytowej Bank zastrzega sobie prawo do wypowiedzenia Umowy z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, a w przypadku zagrożenia upadłością kredytobiorcy – z zachowaniem 7-dniowego okresu wypowiedzenia. W takim przypadku Kredytobiorca zobowiązany został do spłaty całego niespłaconego Kredytu wraz z odsetkami i kosztami wynikającymi z umowy najpóźniej w następnym dniu po upływie okresu wypowiedzenia umowy.

Korespondencję Bank uważał za doręczoną po upływie 7 dni od daty wysłania na ostatni podany przez Kredytobiorcę adres do korespondencji (pkt VI ust. 4 Regulaminu).

W oświadczeniu z dnia 17 marca 2015 r. powód wskazał, że w związku z naruszeniem umowy kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego przez pozwanego B. W. z uwagi na nieterminową spłatę kredytu, wypowiada umowę z zachowaniem 31-dniowego okresu wypowiedzenia. Jednocześnie powód w treści pisma podał, że wraz z upływem okresu wypowiedzenia (1 maja 2015 r.), całość zadłużenia zostanie postawiona w stan wymagalności. Wskazał, że na dzień sporządzenia pisma z dnia 17 marca 2017 r. kwota zadłużenia wyniosła 121.604,1 CHF (k. 166).

W ocenie Sądu Okręgowego, umowa kredytowa została skutecznie wypowiedziana przez powoda w stosunku do pozwanego B. W. i wypowiedzenie zostało skutecznie pozwanemu doręczone w dniu 7 kwietnia 2015 r. Pomimo, iż wypowiedzenie zostało wysłane na poprzedni adres zamieszkania pozwanego B. W., a nie na nowy adres wskazany w piśmie z dnia 27 maja 2013 r. (k. 67), to pozwany odebrał korespondencję w miejscu poprzedniego zamieszkania (k. 168). Tym samym nie można twierdzić, że przedmiotowa umowa nie została skutecznie wypowiedziana. Pozwany B. W. odebrał korespondencję. Odnosząc się do pozwanego J. W. należy stwierdzić, że został przez pozwanego poinformowany o wypowiedzeniu umowy kredytowej z dnia 26 marca 2009 r. J. W. pismo powoda z dnia 17 marca

2015 r. z informacją o wypowiedzeniu umowy, przyczynach wypowiedzenia, okresu wypowiedzenia i wysokości zadłużenia (k. 169) odebrał w dniu 7 kwietnia 2015 r. (k. 170). Zatem w przypadku obu pozwanych istniała możliwość zapoznania się z wypowiedzeniem umowy kredytowej, powzięcia informacji o wypowiedzeniu i wysokości zadłużenia.

Pozwany J. W. zarzucił, że nie miał możliwości zapoznania się z wypowiedzeniem umowy kredytu. Niemniej jednak z pisma z dnia 17 marca 2015 r. wysłanego do pozwanego J. W. wynika, że pozwany został przez powoda poinformowany o wypowiedzeniu umowy, wysokości zadłużenia, a także w celu uzyskania informacji na ten temat został wskazany nr telefonu do kontaktu (k. 169). Sąd I instancji w pełni podzielił pogląd zaprezentowany w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 marca 2013 r., I ACa 1211/12 (LEX nr 1312127), w którym stwierdzono, iż osoba ustanawiająca hipotekę na zabezpieczenie spłaty cudzego kredytu powinna dla ochrony swoich interesów, ustalić i znać postanowienia umowy kredytowej. Ponadto jak wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, LEX nr 1751291, jeżeli podstawą wpisu hipoteki oznaczonej w walucie obcej jest umowa kredytu wyrażonego także w tej walucie, natomiast spłatę kredytu ustalono w walucie polskiej, to dłużnik hipoteczny, nie będący dłużnikiem osobistym, obowiązany jest spłacić swoje zobowiązanie rzeczowe także w walucie polskiej.

Sąd Okręgowy uznał tym samym, że powód wykazał, iż roszczenie pozwanego B. W. z tytułu przedmiotowej umowy stało się wymagalne w całości. Zaś pozwany J. W. jest dłużnikiem rzeczowym powoda.

Bezpodstawne okazały się twierdzenia pozwanego B. W. dotyczące charakteru zwartej umowy i niezgodności z prawem zapisów dotyczących przeliczenia kwoty walut na PLN oraz sposobu ich wyliczenia. Podkreślić należy, że pozwany zawierał umowę kredytu nie jako konsument, ale jako przedsiębiorca, uznawany za profesjonalistę. Przed podpisaniem umowy, zapoznał się z jej warunkami. Zgodnie z § 8 ust. 2 umowy kredytu, pozwany wyraził zgodę, aby przy pobraniu środków pieniężnych z jego rachunku bankowego bank stosował kursy zgodnie z obowiązującą w Banku (...) w dniu pobrania środków pieniężnych z rachunku bankowego. Zgodnie z § 1 ust. 2 umowy kredytu, kredyt został indeksowany do waluty obcej – franki szwajcarskie (...). Saldo kredytu w walucie obcej miało zostać obliczone według zasad opisanych w Regulaminie na podstawie kursu waluty obcej obowiązującego w dacie uruchomienia kredytu lub w przypadku kredytu wypłacanego w transzach – kursów waluty obcej obowiązujących w dacie uruchomienia poszczególnych transz kredytu.

Podkreślić należy że w niniejszej sprawie nie mają zastosowania art. 384 k.c. oraz 385 k.c. Zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy.

W myśl art. 384 § 2 k.c. w razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 stycznia 2015 r. VI ACa 238/14, LEX nr 2019919, stwierdzono, że z mocy art. 384 § 1 k.c. regulamin jest jedną spośród wymienionych tym przepisem szczególnych postaci wzorca umowy, a więc, jak każdy wzorzec umowy, ustalany jest przez jedną ze stron i z tego już choćby powodu nie może być kwalifikowany czy utożsamiany z umową. O jurydycznej odrębności wzorca umowy od umowy świadczy najlepiej norma art. 385 k.c., przyznająca priorytet treści umowy w razie jej sprzeczności z postanowieniami wzorca umowy. Spełnienie się ustawowych przesłanek związania adresata wzorca umowy jego treścią nie nadaje temu wzorcowi charakteru umowy. Umowa zawarta między stroną będącą twórcą wzorca umowy i jej kontrahentem - adresatem wzorca, jest odrębną czynnością prawną, kreującą węzeł obligacyjny. Jednak treść tego stosunku obligacyjnego wyznaczają wówczas nie tylko postanowienia zawartej między stronami umowy, ale także i postanowienia wzorca umowy (a więc również regulaminu) ustalonego przez jedną ze stron, o ile spełniona została przesłanka związania tym wzorcem drugiej strony umowy, tj. adresata wzorca.

Stosownie do treści art. 385 § 1 k.c. w razie sprzeczności treści umowy z wzorcem umowy strony są związane umową. Wzorzec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne

tłumaczy się na korzyść konsumenta. Zasady wyrażonej w zdaniu poprzedzającym nie stosuje się w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (§ 2).

Reguła transparentności treści wzorca odwołuje się do powinności przedsiębiorcy, mogą być podstawą nadania im różnego znaczenia, a następnie odtworzenia kilku różniących się od siebie norm, regulujących stosunek prawny łączący strony. Przez pojęcie jednoznaczności należy rozumieć brak wątpliwości co do desygnatu pojęć i całokształtu postanowień wzorca. Podstawowe znaczenie ma użyty język, redakcja i obszerność dokumentu, a nawet jego układ graficzny. Także zastosowany język (powszechny, specjalistyczny, poprawność składni) może decydować nie tylko o czytelności, ale i zrozumiałości tekstu, a w efekcie ustalenia jego treści (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2016 r., IV CSK 711/15, LEX nr 2151436).

Pozwany B. W. zawarł przedmiotową umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, a nie jako konsument. Pozwany nie może zatem skutecznie powoływać się na niedozwolone klauzule, gdyż nie jest konsumentem, a przepisy art. 385¹-385³ k.c. wprowadzają zakaz stosowania niedozwolonych postanowień umownych klauzul umownych tylko w obrocie konsumenckim.

W judykaturze wskazuje się, iż postanowienia wzorca, które nie spełniają wymogów ustanowionych w art. 385 § 2 k.c., zostają uznane, ogólnie ujmując, za nieuczciwe (art. 385¹ § 1 k.c.). Umożliwia to zakazanie posługiwania się takimi niedozwolonymi postanowieniami na przyszłość i w rezultacie prowadzi do wzmocnienia ochrony stron umów, które będą dopiero zawarte lub nie zostały jeszcze zakwestionowane. W postępowaniu abstrakcyjnym nietransparentność postanowienia wzorca podlega rozpatrzeniu w aspekcie abuzywności. Stosowanie testu abuzywności wobec nietransparentnych (a więc też wieloznacznych) postanowień stanowi jedyny środek ochrony konsumenta (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2016 r., I CSK 72/15, LEX nr 2036717).

W świetle powyższego Sąd Okręgowy stwierdził, że zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu jest ważna.

Niezależnie od powyższego Sąd pierwszej instancji nie dopatrywał się, aby kwestionowane przez pozwanego B. W. (gdyby występował w roli konsumenta) postanowienia umowy zawarte w § 1 ust. 2, 3, 4 i 5 stanowiły klauzule abuzywne.

W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 24 maja 2012 r. II CSK 429/11, LEX nr 1243007, M.Pr.Bank. 2013/9/20-25), biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waluty waloryzacji tego kredytu. Podobne ryzyko ponosi kredytodawca, który wprawdzie ma osiągnąć tylko zwrot kwoty udzielonego kredytu z odsetkami, ale w razie zawarcia klauzuli walutowej może poszczególne raty mieć większe po przeliczeniu, albo mniejsze, zależne od różnic kursowych.

W chwili zawarcia umowy kredytu ani bank ani kredytobiorca nie byli w stanie oszacować, jaki będzie kierunek zmiany kursu waluty będącej podstawą indeksacji. Zmiany kursów walut występują notoryjnie i mają charakter cykliczny.

Postanowienia bankowego wzorca umownego zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzulę tzw. spreadu walutowego) nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134, Biul.SN 2016/5/12, M.Pr.Bank. 2017/2/16-24, LEX nr 2008735).

Istota umowy kredytu, wyrażona w art. 69 ust. 1 prawa bankowego, jest funkcją podstawowych uprawnień oraz obowiązków stron tej umowy, czyli banku (kredytodawcy) i jego kontrahenta (kredytobiorcy). Ustawodawca, definiując umowę kredytu, wymienia jej istotne cechy oraz niezbędne elementy treści. Poprzez zawarcie umowy kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy, na czas oznaczony w umowie, kwotę środków

pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Wykorzystanie kredytu oznacza oddanie do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych na określony w umowie cel. Oddanie do dyspozycji środków pieniężnych ma zapewnić kredytobiorcy ich wykorzystanie w sposób odpowiadający jego interesom określonym w umowie kredytowej. Należy podkreślić, że roszczenie kredytodawcy (banku) o zwrot kredytu powstaje dopiero po wykorzystaniu odpowiedniej sumy kredytowej przez kredytobiorcę. Wykorzystanie takie oznacza bowiem wykonanie umowy kredytowej przez bank w postaci oddania kredytobiorcy odpowiedniej sumy kredytowej do dyspozycji kredytobiorcy. Sposób wykorzystania (tzw. akt wykorzystania) może być określony w umowie, przy czym strony mogą dokonać zmiany tego sposobu także po zawarciu umowy kredytowej. Do istotnych cech umowy kredytu należy zatem zaliczyć:

- jej kwalifikowany charakter (udzielającym kredytu bankowego może być tylko podmiot o prawnym statusie banku),
- pieniężność (przedmiotem umowy kredytu jest określona kwota środków pieniężnych),
- odpłatność (kredytobiorca zobowiązany jest do zapłaty odsetek i ewentualnej prowizji dla banku),
- celowość kredytu (w umowie należy określić przeznaczenie kredytu, ponieważ już na etapie zaciągania kredytu ustalany jest jego cel, a nie w fazie późniejszego korzystania ze składników majątkowych nabytych za środki z tytułu uzyskanego kredytu),
- zwrotność kredytu (co do zasady kwota środków pieniężnych podlega zwrotowi, a jedynie w wyjątkowych przypadkach nie dochodzi do jej zwrotu, np. w związku z bezskutecznością egzekucji zaległych rat kredytu) (vide: Zbigniew Ofiarski, Komentarz do art.69 ustawy - Prawo bankowe, e-LEX 2013).

Ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984) dodano pkt 4a w art. 69 ust. 2 pr. bank., obowiązujący od dnia 26 sierpnia 2011 r. Zgodnie z tym przepisem w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska szczególne zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, powinna określać umowa kredytu. Oznacza to, że kredytobiorca już na etapie umowy kredytowej powinien być odpowiednio poinformowany przez bank o istotnych dla niego zasadach związanych ze spłatą kredytu. W związku z tym rozwiązaniem banki mogą konkurować pomiędzy sobą wysokością tzw. spreadu. Przed dokonaniem tej nowelizacji prawa bankowego w przypadku kredytów denominowanych w walutach obcych nieuregulowana była kwestia ustalania wysokości tzw. spreadu walutowego, czyli różnicy płaconej pomiędzy kursem kupna a sprzedaży waluty w danym banku. Sposób ustalania wysokości spreadu walutowego nie był również określony w samych umowach kredytowych. Spread walutowy jest jedyną na rynku kredytowym swego rodzaju ukrytą prowizją, której kredytobiorca nie mógł dotychczas ani obliczyć, ani skontrolować (vide: Zbigniew Ofiarski, Komentarz do art.69 ustawy - Prawo bankowe, e-LEX 2013). W przepisach przejściowych ustawodawca wskazał, że w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe prowadzi do konkluzji, iż przed dniem wejścia w życie nowelizacji z 2011 r. bank nie miał obowiązku szczegółowego określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut. Nowela nałożyła na banki nowe obowiązki, które wcześniej nie obowiązywały i wprowadziły dla kredytobiorców już zawartych umów roszczenie o stosowną zmianę umowy.

Zważywszy na podniesienie przez pozwanego J. W. zarzutu naruszenia art. 358¹ § 2 i 3 k.c., należało rozważyć, czy zaistniały przesłanki do zastosowania tego przepisu. Zgodnie z art. 358¹ § 2 k.c. strony mogą zastrzec w umowie, że

wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Zaś § 3 stanowi, że w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2011 r., II CSK 30/11 (LEX nr 1103003) wskazano, iż „w przepisie art. 358¹ § 1 k.c. przewidziana została zasada nominalizmu, odnosząca się do zobowiązań pieniężnych, których przedmiotem od chwili ich powstania jest suma pieniężna. Wskazuje ona, że spełnienie takiego świadczenia następuje przez zapłatę objętej umową sumy nominalnej, bez względu na spadek lub wzrost siły nabywczej pieniądza i bez wyrównania powstałego na skutek tego uszczerbku majątkowego, ponoszonego przez jedną ze stron umowy. Wyjątkiem od tej zasady jest możliwość dokonania zmiany wysokości świadczenia objętego umową, w zależności od zmian siły nabywczej pieniądza, na podstawie odpowiedniego przeliczenia, z uwagi na to, że przedmiotem świadczenia jest nie tyle suma jednostek pieniężnych, ile oznaczona wartość ekonomiczna, niezmienna w czasie, a wyrażona jedynie w odpowiedniej sumie pieniężnej. Może być ona dokonana w drodze ustawowej, przez wprowadzenie przepisami szczególnymi bezpośredniej waloryzacji świadczeń pieniężnych, bądź ustawowych klauzul waloryzacyjnych. Istnieje również możliwość zastrzeżenia przez strony w umowie, w zakresie swobody układania stosunku prawnego według swego uznania (art. 353¹ k.c.), prawa do zwaloryzowania umówionego świadczenia pieniężnego przy zastosowaniu na przykład klauzuli towarowej, usług określonej kategorii lub złota, jak też innego niż pieniądź polski miernika wartości. W tej sytuacji umowa stron uprzedza zmianę siły nabywczej pieniądza, co powoduje, że w momencie spełnienia świadczenia pieniężnego następuje automatyczne przeliczenie jego wysokości przy użyciu wybranego miernika. Nie są objęte zakresem zastosowania art. 358¹ § 2 k.c. umowy, przez które strony ponownie ustalają wysokość świadczenia pieniężnego, ze względu na już zaistniałą inflację, ponieważ stanowi to ponowne określenie sumy nominalnej, z reguły zmierzające do uniknięcia waloryzacji sądowej. Wyrażony został przez Sąd Najwyższy pogląd (por. wyrok z 7 listopada 1995 r., I PRN40/95, OSNP 1996/12/168 i z dnia 22 kwietnia 2005 r., II CK 599/04, niepubl.) wyłączający możliwość dokonania waloryzacji sądowej, jeśli strony zawarły w umowie klauzulę przewidzianą art. 358¹ § 2 k.c. W odniesieniu do roszczenia będącego przedmiotem pierwszego orzeczenia wskazane zostało przez Sąd, że nie było ono oparte na art. 358¹ § 3 k.c., stanowiło natomiast wyraz realizacji klauzuli walutowej objętej umową stron. W drugim orzeczeniu Sąd stwierdził, że objęcie w umowie przez strony klauzuli walutowej, złotowej lub indeksowej prowadzi do wyeliminowania ujemnych skutków zmiany siły nabywczej pieniądza, a zatem nie zostały spełnione przesłanki z art. 358¹ § 3 k.c. Nie ma podstaw do przyjęcia, że zmiana wysokości oprocentowania sumy nominalnej po zaistnieniu inflacji, czy też przyjęcie innej metody zwiększenia tego świadczenia, będące następstwem nieprzewidzianego w umowie rozmiaru inflacji mogłoby wyłączyć stosowanie waloryzacji sądowej, przy założeniu wykazania przesłanek przewidzianych art. 358¹ § 3 k.c.”.

W ocenie Sądu Okręgowego brak podstaw do przyjęcia waloryzacji sądowej. Skoro w umowie przewidziano klauzule waloryzacyjne, to szczególnie pozwany B. W. jako przedsiębiorca powinien brać pod uwagę, że może zmienić się siła nabywcza pieniądza, co wpłynie na inflację kredytu. Sąd stwierdził, że nie ziściły się przesłanki z art. 358¹ § 3 k.c., które pozwoliłyby dokonać waloryzacji sądowej. Ponadto jak podkreślił pozwany J. W. w załączniku do protokołu rozprawy z dnia 18 maja 2017 r., w niniejszej sprawie w okresie pomiędzy zawarciem umowy, a wytoczeniem powództwa doszło do znacznego osłabienia złotego do franka szwajcarskiego. W tym samym czasie brak jednak było istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza w rozumieniu całokształtu rynkowych zjawisk ekonomicznych.

Bezpodstawne okazały się także twierdzenia pozwanych dotyczące niezgodności umowy kredytu rozwojowego indeksowanego kurem franka szwajcarskiego nr (...) z dnia 26 marca 2009 r. z zasadami współżycia społecznego oraz naturą zobowiązania.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności

prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W myśl § 2 nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Na podstawie art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Sankcję nieważności powoduje jedynie sprzeczność z przepisami bezwzględnie obowiązującymi, a zatem normami imperatywnymi (*iuris cogentis*) i semiimperatywnymi (por. np. A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne...*, 1999, s. 292; R. Trzaskowski, *Granice swobody kształtowania treści i celu umów obligacyjnych*. Art. 3531 k.c., Kraków 2005, s. 229; M. Gutowski, *Nieważność...*, s. 247). Jeśli norma ma charakter dyspozytywny, strony mogą inaczej ukształtować treść łączącego je stosunku.

Sprzeczność z ustawą zachodzi nie tylko wtedy, gdy treść tej czynności sprzeciwia się ustawie, ale również wtedy, gdy jej cel jest z nią sprzeczny. Chodzi tu o indywidualny, uzgodniony cel czynności prawnej (z reguły umowy), znany obu stronom tej czynności (por. Z. Radwański (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 2, s. 228; M. Safjan (w:) *Kodeks cywilny...*, red. K. Pietrzykowski, t. 1, 2005, s. 257; R. Trzaskowski, *Granice swobody...*, s. 248; M. Gutowski, *Nieważność...*, s. 224). Przez cel należy rozumieć przyszły stan, którego osiągnięciu służy czynność prawna, np. wynajęcie pomieszczenia paserowi w celu urządzenia w nim magazynu przedmiotów pochodzących z kradzieży. Cel może, ale nie musi być określony w treści czynności prawnej. W wypadku gdy sprzeczny z prawem cel czynności nie jest znany obu stronom, czynność pozostanie ważna (np. kupujący nóż zamierza nim kogoś zabić, o czym sprzedawca nie wie, albo przestępcy wynajmują mieszkanie, które ma być ich kryjówką, czego wynajmujący nie jest świadomy; odmiennie jednak wyrok SN z dnia 28 października 2005 r., II CK 174/05, OSNC 2006, nr 9, poz. 149, z glosami: A. Kappesa, Glosa 2007, nr 2, s. 59, P. Księżaka, M. Praw. 2007, nr 23, s. 1325, M. Gutowskiego, M. Praw. 2007, nr 18, s. 1023, w którym SN, formułując trafną tezę, zgodnie z którą „czynność prawna podjęta w celu przestępczym jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.)”, za wystarczające uznał przestępczy cel jednej ze stron, jakim było oszukanie drugiej).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany B. W. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawarł przedmiotową umowę kredytu, a środki uzyskane z kredytu zostały przeznaczone na finansowanie działalności bieżącej oraz na pokrycie prowizji. B. W. za zgodą J. W. jako zabezpieczenie spłaty udzielonego kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami ustanowił hipotekę na nieruchomości położonej pod adresem O., ul. (...), opisanej w KW nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Obornikach IV Wydział Ksiąg Wieczystych.

Twierdzenia pozwanych w świetle powyższego o nieekwiwalentności świadczeń stron są nieuprawnione. Pozwany B. W. zawierając umowę z powodem miał pełną swobodę działania, a wybierając z oferty produktów powoda, produkt będący przedmiotem umowy stron, pozwany dokonał autonomicznego wyboru. Można stwierdzić, że wybór pozwanego B. W. oznaczał suwerenną decyzję biznesową o finansowaniu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. W ocenie Sądu Okręgowego, okoliczność, że powód przygotował umowę kredytu nie wpływa negatywnie na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Skoro pozwany B. W. występował jako przedsiębiorca (profesjonalista), to powinien zapoznać się dokładnie z warunkami umowy. Ponadto od profesjonalisty wymagana jest wyższa staranność i dbałość o własne interesy. Tym samym umowę kredytu zawartą przez powoda z B. W. z dnia 26 marca 2009 r. nie sposób uznać za niekorzystną i nieekwiwalentną, tym bardziej zawartą pod presją przewagi powoda, jak twierdzi pozwany B. W.. Nie można uznać, aby pozwany B. W. był ewidentnie słabszą stroną stosunku zobowiązaniowego. Nie ulega wątpliwości, że powód na mocy postanowienia umowy kredytu, był uprawniony do stosowania kursu waluty zgodnego z powszechnie jawną wewnętrzną Tabelą kursów walut. Wbrew twierdzeniom pozwanego B. W. kredyt nie został arbitralnie ustalony przez powoda.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu z dnia 26 marca 2009 r. jest ważna i zgodna z zasadami współżycia społecznego oraz naturą zobowiązania stron.

Powyższe uzasadnia przyjęcie, że powód wykazał co do zasady istnienie roszczenia. Rozważenia wymagało czy dochodzona przez powoda wierzytelność została wskazana w prawidłowej wysokości. Pozwani kwestionowali wysokość dochodzonego roszczenia.

W § 8 ust. 2 umowy kredytu wskazano, że Kredytobiorca wyraża zgodę, aby przy pobraniu środków pieniężnych z jego rachunku bankowego Bank stosował kurs/y zgodnie z obowiązującą w Banku (...) w dniu pobrania środków pieniężnych z rachunku bankowego.

Powód za pomocą przedłożonych w niniejszej sprawie dokumentów wykazał, nie tylko istnienie wierzytelności, ale i jej wysokość. Na tę okoliczność powód przedłożył m.in.: potwierdzenie uruchomienia kredytu firmowego, Regulamin kredytowania dla przedsiębiorców w (...), Tabelę Opłat i Oprocentowania i Prowizji, harmonogram spłaty do umowy kredytu, historię spłaty kredytu, oświadczenie o wypowiedzeniu umowy wraz z potwierdzeniem odbioru, historię zmian struktury zadłużenia, zestawienie transakcji. Pomimo, iż pozwany J. W. kwestionował przedłożone przez powoda dokumenty przy pismach procesowych z dnia 7 kwietnia 2017 r. oraz z dnia 4 maja 2017 r., to nie wykazał, aby kwestionowane dokumenty były niejasne, nieczytelne oraz zawierały wewnętrznie sprzeczne treści. Ponadto z przedłożonych przez powoda dokumentów dotyczących zmiany struktury zadłużenia czy też historii spłaty kredytu wynika, jak kształtowała się sporna wierzytelność, wysokość oprocentowania, wysokość kapitału, w jakich okresach naliczono odsetki umowne i w jakiej wysokości oraz odsetki ustawowe etc. Pozwany J. W. poza gołosłownym zakwestionowaniem wysokości wierzytelności, nie naprowadził materiału dowodowego, który ewentualnie potwierdziłby jego twierdzenia.

Tym samym Sąd Okręgowy ustalając wysokość wierzytelności powoda wobec pozwanego B. W. jako dłużnika osobistego i pozwanego J. W. jako dłużnika rzeczowego, oparł się na przedłożonych przez powoda dokumentach, w tym wyciągu z ksiąg bankowych (...) z dnia 7 lipca 2016 r. W wyciągu tym ujęta została wymagalna wierzytelność przysługująca powodowi wobec pozwanego B. W. z tytułu umowy o kredyt rozwojowy z dnia 26 marca 2009 r., która na wystawienia wyciągu, tj. na dzień 7 lipca 2016 r. wynosiła 525.390,18 zł.

Na kwotę zadłużenia złożyły się: kwota 457.866,97 zł tytułem kapitału, kwota 25.661,92 zł tytułem odsetek umownych, naliczonych za okres od dnia 3 września 2014 r. do dnia 3 maja 2015 r., kwota 40.794,06 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 4 maja 2015 r. do dnia 6 lipca 2016 r., tj. do dnia poprzedzającego wystawienie wyciągu z ksiąg bankowych oraz kwota 1.067,23 zł tytułem naliczonych opłat, prowizji i innych należności.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany J. W. słusznie zakwestionował pozycję oznaczoną jako opłaty, prowizje i inne należności. Powód nie wykazał co składa się na kwotę 1.067,23 zł. Zgodnie z Tabelą Opłat, Oprocentowania i Prowizji dla Małych Firm, z tytułu opłaty za obsługę nieterminowej płatności powód pobierał jeden raz w każdym miesiącu, w którym nie dokonano wymagalnej spłaty m.in. Kredytu Rozwojowego w PLN, kwotę w wysokości 100 zł. Zaś z historii spłaty kredytu do umowy kredytu rozwojowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...) za okres od dnia 26 marca 2009 r. do dnia 6 kwietnia 2017 r. nie wynika, aby kwota 100 zł za każdy miesiąc w związku z nieterminową płatnością została naliczona. Poza tym powód nie wskazał, jakie opłaty, prowizje i inne należności uwzględnił i na jakiej podstawie. W ocenie Sadu Okręgowego powód nie wykazał jakie należności składają się na kwotę 1.067,23 zł.

Wobec powyższego, poza kwotą 1.067,23 zł pozostała wierzytelność powoda w wysokości 524.322,95 zł została uwzględniona. Na powyższą kwotę składa się:

- kwota 457.866,97 zł tytułem kapitału,

- kwota 25.661,92 zł tytułem odsetek umownych, naliczonych za okres od dnia 3 września 2014 r. do dnia 3 maja 2015 r.,

- kwota 40.794,06 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 4 maja 2015 r. do dnia 6 lipca 2016 r., tj. do dnia poprzedzającego wystawienie wyciągu z ksiąg bankowych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 524.322,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 457.866,97 zł od dnia 8 lipca 2016 r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego pozwanego do wysokości uiszczonej należności oraz z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego J. W. do nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) i do wysokości hipoteki ustanowionej na tej nieruchomości na rzecz powoda w kwocie 800.000 zł, o czym orzeczono w punkcie 1 wyroku.

W pozostałym zakresie (odnośnie kwoty 1.067,23 zł tytułem naliczonych, prowizji i innych należności) Sąd Okręgowy powództwo oddalił jako niezasadne i niewykazane (pkt 2 wyroku).

Podstawę zasądzenia odsetek stanowił przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W myśl normy zawartej w treści przepisu art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. O opóźnieniu w spełnieniu świadczenia, można zatem mówić, gdy dłużnik nie spełnił świadczenia niezwłocznie po wezwaniu.

Powód domagał się ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 457.866,97 zł od dnia 8 lipca 2016 r. do dnia zapłaty, tj. od dnia następnego po dniu wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych z dnia 7 lipca 2016 r. Roszczenie odsetkowe powoda w pełni zasługiwało na uwzględnienie, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie 3 sentencji wyroku na podstawie art. 100 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwanych jako stronę przegrywającą postępowanie. Powód tylko w minimalnym zakresie przegrał proces, tj. w zakresie kwoty 1.067,23 zł. Tym samym powód uległ tylko żądaniu pobocznemu (opłatom, prowizjom i innym należnościom), a głównym żądaniem pozwu była zapłaty kwoty kapitału wraz z naliczonymi odsetkami umownymi i ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Powyższy wyrok zaskarżyli w całości apelacjami obaj pozwani. Pozwany B. W. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie art. 60 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez brak dokonania wykładni oświadczenia woli zawartego w piśmie z dnia 7 lipca 2016 r., a w konsekwencji błędne przyjęcie, iż powód dokonał skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu;
2. naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez uznanie, iż powód wykazał istnienie swojej wierzytelności co do zasady, jak też jego wysokości;
3. naruszenie art. 358¹ § 1 i 2 k.c. poprzez błędne rozpoznanie, a nawet brak rozpoznania w tym zakresie, iż zastosowanie w umowie kredytowej, stanowiącej wzorzec umowny powoda, miernika wartości przy waloryzacji, który nie został odniesiony do obiektywnego, zewnętrznego przelicznika (czyli niezależnego od woli stron umowy), a został ustalony do przelicznika ustalanego jednostronnie przez powoda, czyli zależnego wyłącznie od jednej ze stron, doprowadził do naruszenia art. 353¹ k.c. z uwagi na przekroczenie granic swobody umów poprzez sprzeciwienie się właściwości (naturze) umowy kredytu, naruszenie klauzuli generalnej zasad współżycia społecznego, a przez to brak uwzględnienia przez sąd I instancji, iż przedmiotowa umowa jest nieważna w całości lub co najmniej w zakresie klauzul waloryzacyjnych (art. 58 k.c.);
4. naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art 316 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd granic swobodnej oceny dowodów, nierzetelne ustalenie stanu faktycznego niniejszej sprawy oraz brak rozpoznania istoty sprawy, w szczególności poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku do zarzutów strony pozwanej, brak weryfikacji dokumentów przedstawionych przez powoda, brak wyjaśnienia w jaki sposób została ustalona przez Sąd I instancji wysokość

roszczenia dochodzonego przez powoda, gdyż powód go nie udowodnił (kwestia należności głównej, kwoty opłat windykacyjnych, kwestia zasadności i wysokości odsetek w kwotach wskazanych w wyciągu bankowym - pozycje 2 i 3, wreszcie kwestia zastosowania przelicznika waloryzacyjnego jego wysokości, daty zastosowania] nawet przy błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że jest on dozwolony;

5. naruszenie art. 13 ust 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez brak jego zastosowania, opłata sądowa od pozwu wniesionego w niniejszej sprawie powinna stanowić kwotę 1.000 zł, tymczasem jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku w zakresie postanowienia dotyczącego rozliczenia kosztów stanowiła ona kwotę 26.270 zł (tj. o 25.270 zł wyższą aniżeli opłata należna).

W związku z powyższym pozwany B. W. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa prawnego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, a ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji. Jednocześnie wniósł o zasądzenie od powoda na swój rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Z kolei pozwany J. W. podniósł tożsame zarzuty z powołanymi przez pozwanego B. W., a nadto zarzucił:

- naruszenie art. 207 § 3 i 6 k.p.c. oraz zasady kontrydiktoryjności poprzez dopuszczenie bez wskazania przyczyny dowodów spóźnionych przez powoda, nie powołanych w pozwie, na późniejszych etapach postępowaniach;

- brak rozpoznania istoty sprawy, zestawienie uzasadnienia zaskarżonego wyroku (które jest częściowo wewnętrznie sprzeczne) z podniesionym zarzutami przez pozwanego oraz materiałem zgromadzonym w niniejszej sprawie, powoduje, iż uzasadnienie zaskarżonego wyroku; nie odnosi się do podnoszonych zarzutów w pełni (czyni to jedynie fragmentarycznie) i to nie w kluczowej części, nie znajduje odzwierciedlenia w materiale dowodowym lecz stanowi tylko i wyłącznie powtórzenie niczym nie popartych twierdzeń powoda. W zakresie istotnym wyrok nie zawiera odniesienia się co z czego wynika, względnie w jaki sposób zostało ustalone świadczenie - w tym zakresie uzasadnienie wyroku sprowadza się do powtórzenia danych z wyciągu bankowego sporządzonego przez powoda, a więc do dokumentu prywatnego pochodzącego od powoda, stanowiącego co najwyżej jego twierdzenie, na poparcie którego powód nie przedstawił dowodów. Zgodnie z art. 95 ust 2 ustawy prawo bankowe moc prawna dokumentów bankowych, nie obowiązuje w postępowaniu cywilnym;

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd granic swobodnej oceny dowodów oraz nierzetelne ustalenie stanu faktycznego niniejszej sprawy, w tym brak wyjaśnienia kwestii opłaty windykacyjnej, wykazania podstawy do jej zastosowania (tj. okoliczności uzasadniających ich zastosowanie). Jak wynika z historii zmiany struktury zadłużenia do dnia 16 maja 2014 r. łącznie została naliczona opłata windykacyjna (40 razy) w łącznej kwocie w wysokości 845 euro - tj. 6.769,86 zł (przy kursie (...) wskazanym na 15 grudnia 2014 r.). Gdyby w/w opłaty windykacyjne nie zostały naliczone, to wysokość rzekomego zadłużenia powinna być niższa o co najmniej w/w kwotę;

- naruszenie art. 98 w zw. z art. 100 k.p.c. poprzez całkowite pominięcie przy ustalaniu zasad rozdzielania kosztów procesu, iż powód w istocie w stosunku do pozwanego J. W. cofnął pierwotnie wniesione powództwo i wniósł nowe powództwo (pierwotnie powód żądał zapłaty roszczenia z całego majątku pozwanego).

W związku z powyższym pozwany J. W. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji. Jednocześnie domagał się zasądzenia od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na apelacje obu pozwanych wniósł o ich oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje okazały się bezzasadne.

Sąd Okręgowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, ocenionego bez przekroczenia granic określonych treścią art. 233 § 1 k.p.c. dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnie określił ich prawne konsekwencje. Ustalenia te oraz ich prawną ocenę Sąd Apelacyjny podziela, przyjmując je jako własne.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że obaj apelujący zarzucili Sądowi Okręgowemu nierozpoznanie istoty sprawy z uwagi na brak odniesienia się do zgłoszonych przez nich zarzutów, brak weryfikacji dokumentów przedstawionych przez powoda oraz zaniechanie wyjaśnienia, w jaki sposób została ustalona wysokość roszczenia dochodzonego przez powoda. Z powyższymi zarzutami nie sposób jednak się zgodzić. Niewątpliwie uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymogi wyznaczone przez art. 328 § 2 k.p.c., zaś analiza jego treści prowadzi do wniosku, że Sąd Okręgowy przeanalizował każdy aspekt niniejszej sprawy i w sposób rzeczowy odniósł się do wszystkich zarzutów zgłoszonych przez obu pozwanych. Treść uzasadnienia pozwala również na odtworzenie toku rozumowania Sądu pierwszej instancji przy określaniu wysokości roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie. Nie można zatem zgodzić się z zarzutami pozwanych sugerującymi nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd Okręgowy.

Wymaga również wyjaśnienia, że wbrew zarzutom pozwanego J. W. dopuszczenie przez Sąd pierwszej instancji dowodów zgłoszonych przez powoda w pismach procesowych z 7 kwietnia 2017 r. oraz z 4 maja 2017 r. nie naruszyło art. 207 k.p.c. W tym kontekście należy wyjaśnić, że celem art. 207 k.p.c. jest koncentracja materiału dowodowego i umożliwienie sądowi decydowania o tempie i trybie wpływania pism, co m.in. może służyć przeciwko nadużywaniu prawa procesowego. Wymaga przy tym podkreślenia, że Przewodniczący ma dyskrecyjną swobodę co do dopuszczalności wnoszenia dalszych pism i dowodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2015-01-14, sygn. akt III CSK 317/14). Zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c. sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Zgodnie z obecnie obowiązującym brzmieniem art. 207 § 6 k.p.c. prekluzja dowodowa rzeczywiście została ukształtowana w taki sposób, że nawet dowód spóźniony może zostać dopuszczony przez sąd orzekający, jeżeli nie spowoduje to zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Przy wykładni przepisu trzeba mieć na względzie treść art. 217 § 1 k.p.c. dającego prawo stronie do przytaczania okoliczności faktycznych i dowodów na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej aż do zamknięcia rozprawy. W tym świetle art. 207 § 6 k.p.c. stanowi wyjątek od ogólnej zasady, co powoduje, że należy go stosować wyłącznie w ściśle określonych wypadkach, których dotyczy. Godzi się także zauważyć, że przepisy procesowe nie nakładają na powoda obowiązku, na etapie wniesienia pozwu, przewidywania hipotetycznych sposobów obrony strony przeciwnej i zgłaszania dowodów „na wszelki wypadek”. Stosowanie przepisów art. 207 § 6 k.p.c. w przedmiocie dopuszczenia (koncentracji) dowodów nie może być restrykcyjne i nie może skutkować wypaczeniem istoty wymiaru sprawiedliwości, lecz przede wszystkim ma zapewnić sprawność postępowania.

W rozpoznawanej sprawie powołanie przez powoda kolejnych dowodów na dalszym etapie postępowania stanowiło konsekwencję stanowiska pozwanych wyrażonych w odpowiedziach na pozew oraz w kolejnych pismach procesowych, a przy tym przeprowadzenie tych dowodów niewątpliwie nie spowodowało zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Nie sposób bowiem uznać, aby przeanalizowanie dodatkowych dokumentów miało znacznie wydłużyć postępowanie, tym bardziej że liczba i charakter złożonych przez powoda dowodów nie wymagały poświęcenia znacznej ilości czasu.

Kolejno należy wskazać, iż okoliczności wskazywane jako podstawy żądania pozwu muszą zostać wykazane przez stronę, która na te okoliczności się powołuje (art. 6 k.c.). Zaznaczenia wymaga, iż czymś innym jest rozkład ciężaru dowodu, do jakiego odnosi się art. 6 k.c., czymś innym obowiązek wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których strona wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne (art. 232 k.p.c.), a jeszcze czymś innym ocena przedstawionych przez strony dowodów (art. 233 k.p.c.). Reguła ciężaru dowodu, która stanowi kategorię prawa materialnego, sprowadza się do określenia, która ze stron powinna udowodnić konkretne okoliczności faktyczne.

Obowiązek zgłaszania wniosków zmierzających do wykazania tych okoliczności nałożony został na strony regułą prawa procesowego - art. 232 k.p.c. Natomiast sądowi została przyznana możliwość swobodnej oceny dowodów dokonywana zgodnie z zasadami określonymi w art. 233 k.p.c. Zatem to, że Sąd Okręgowy doszedł do odmiennego wniosku odnośnie do wykazania zasadności i wysokości roszczenia powoda niż wywodzą to apelujący nie świadczy o naruszeniu przez Sąd Okręgowy zasady prawa materialnego o rozkładzie ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), ale może stanowić podstawę zarzutów strony o naruszeniu art. 233 k.p.c. Wniosek Sądu Okręgowego był jednak prawidłowy. Należy bowiem zauważyć, że wbrew twierdzeniom obu apelujących zebrany materiał dowodowy daje podstawy do ustalenia zastosowanego przez powoda kursu franka szwajcarskiego, a także dat przeliczenia rat. Mianowicie okoliczności te w sposób niebudzący wątpliwości wynikają z historii spłaty kredytu (k. 161-165), która została dołączona do pisma procesowego powoda z dnia 7 kwietnia 2017 r. Ponadto powód przedstawił harmonogram spłat oraz historię zmian zadłużenia. Zestawienie powyżej wskazanych dowodów pozwoliło na jednoznaczne ustalenie wysokości zadłużenia obciążającego pozwanych. Należy także zaakcentować, że pozwani nie zakwestionowali w sposób rzeczowy założeń wyliczania rat kredytu ani też prawidłowości operacji matematycznych, ograniczając się jedynie do gołosłownego zakwestionowania ich prawidłowości bez wskazania, na czym miała polegać wadliwość wyliczeń dokonanych przez powoda. Pozwani nie wyjaśnili, skąd się biorą ich wątpliwości co do prawidłowości tych wyliczeń. Z kolei zgłoszone przez pozwanego J. W. zastrzeżenia co do wysokości należności z tytułu opłat windykacyjnych zostały uwzględnione przez Sąd Okręgowy, który uznał, że powód nie wykazał swojego roszczenia w tym zakresie, a w konsekwencji oddalił powództwo w tej części. Wobec powyższego podniesiony w apelacji pozwanego J. W. zarzut niewyjaśnienia zasadności naliczenia opłat windykacyjnych był całkowicie bezpodstawny.

Należy także zwrócić uwagę, że zdaniem pozwanych przedstawione przez powoda dowody jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c. nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie sposób jednak zaaprobować takiego zapatrywania. Nie można bowiem pomijać, że w świetle art. 233 § 1 k.p.c. ocena wiarygodności i mocy dowodowej dowodów następuje na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, dokument prywatny może stanowić podstawę ustaleń faktycznych, a następnie wyrokowania, wszak jego materialna moc zależy od jego treści merytorycznej, a o tym rozstrzyga sąd zgodnie z zasadami oceny dowodów przewidzianymi w art. 233 § 1 k.p.c. Tymczasem zarzuty apelujących opierają się jedynie na założeniu, że przedstawione przez powoda dokumenty prywatne odzwierciedlają tylko jego twierdzenia i nie mogą stanowić podstawy ustaleń faktycznych. Nadto wymaga podkreślenia, że pozwani ograniczyli się wyłącznie do ogólnego zaprzeczenia okoliczności i dowodów powoływanych przez powoda, podczas gdy powinni sformułować konkretne zarzuty podważające moc dowodową środków zaoferowanych przez stronę przeciwną. Jednocześnie należy zauważyć, że informacje wynikające z poszczególnych dokumentów korespondowały ze sobą, a treść dokumentów przedstawionych przez powoda tworzyła spójną i logiczną całość. Wobec powyższego Sąd Okręgowy prawidłowo uczynił je podstawą swoich ustaleń.

W świetle zebranego materiału dowodowego nie powinno również budzić wątpliwości, że oświadczenie powoda o wypowiedzeniu przedmiotowej umowy kredytu zostało doręczone pozwanemu B. W., wszak z treści potwierdzenia odbioru wynika jednoznacznie, że pozwany osobiście odebrał korespondencję zawierającą wspomniane oświadczenie o wypowiedzeniu. Powód przedstawił także potwierdzenie odbioru wskazujące na odbiór osobisty przez pozwanego J. W. korespondencji zawierającej pismo z informacją o dokonanej przez bank wypowiedzeniu umowy kredytu. Podkreślić przy tym należy, że zwrotne potwierdzenie odbioru, o ile jest prawidłowo wypełnione stanowi dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., a zatem stanowiący dowód okoliczności w nim stwierdzonych. Ciężar wykazania okoliczności przeciwnych spoczywa na stronie, które zmierza do podważenia tego dowodu. Stąd samo twierdzenie strony nie mogło skutecznie podważyć dokonanego doręczenia, tym bardziej że pozwani ograniczyli się jedynie do ogólnikowego stwierdzenia o braku doręczenia im wspomnianych korespondencji, co w żadnej mierze nie mogło podważyć mocy dowodowej przytoczonych dokumentów urzędowych w postaci potwierdzeń odbioru. Zatem Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił fakt doręczenia pozwanemu B. W. oświadczenia o wypowiedzeniu przedmiotowej umowy kredytu, zaś pozwanemu J. W. informacji o dokonanej wypowiedzeniu. Z kolei analiza treści pisma powoda z dnia 17 marca 2015 r. prowadzi do jednoznacznego wniosku, że jego zamiarem było wypowiedzenie przedmiotowej umowy kredytu w związku z niedotrzymaniem przez kredytobiorcę – pozwanego B. W. – warunków

udzielenia kredytu. Nie ma podstaw do odmiennej interpretacji tego oświadczenia woli powoda, tym bardziej że przemawiają za tym także okoliczności niniejszej sprawy. Należy bowiem zauważyć, że gdyby powód nie miał zamiaru wypowiedzenia umowy kredytu, to niewątpliwie nie wysłałby do pozwanego J. W. informacji o dokonaniu wypowiedzenia. Zatem apelujący bezzasadnie zarzucają Sądowi Okręgowemu błędne uznanie, że w rozpoznawanej sprawie doszło do skutecznego wypowiedzenia przedmiotowej umowy kredytu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nieuzasadnione były również zarzuty dotyczące naruszenia art. 358¹ k.c. oraz art. 58 k.c. Pozwani w uzasadnieniu tych zarzutów wskazywali, że przedmiotowa umowa kredytu jest sprzeczna z ustawą i właściwością stosunku zobowiązaniowego. Wbrew twierdzeniom apelujących umowa ta nie narusza art. 358¹ k.c., bowiem zawiera miernik wartości, którym jest waluta obca. W tym kontekście wymaga wskazania, że wbrew odmiennym twierdzeniom apelujących, przepis z art. 358¹ § 2 k.c. nie wyklucza umownego zastrzeżenia o ustaleniu wysokości świadczenia pieniężnego według kursu określonej waluty obcej. Tak w doktrynie jak i orzecznictwie utrwalona jest wykładnia omawianego przepisu, w myśl której pomimo użytego zwrotu „...według innego niż pieniądź...” bez przymiotnika „polski” - stosowanym miernikiem wartości mogą być także waluty obce (klauzule walutowe). Pieniądź obcy nie pełni wówczas funkcji pieniądza, lecz miernika wartości takiego samego jak złoto, towary itp. Istotą takich klauzul stanowi odniesienie wartości świadczenia pieniężnego (z momentu zawarcia umowy) wyrażonego w pieniądzu polskim do innej waluty, a następnie ustalenie wielkości świadczenia w pieniądzu polskim według jego kursu do tej waluty z momentu wykonania zobowiązania (por. np. Komentarz B. do art. 358 ze zn.1 Kodeksu cywilnego z 2008r., Komentarz T. W. do art. 358 ze zn.1 Kodeksu cywilnego z 2017r., wyrok S.N. z 19.09.2007r., sygn. akt I CSK 4/07 opubl. w OSNC 2008 Nr.3 poz. 40).

Umowa o kredyt bankowy jest umową nazwaną uregulowaną w Prawie bankowym, co nie oznacza, że przy uwzględnieniu przepisów w nim zawartych, strony nie mogą dodatkowo ułożyć stosunek zobowiązaniowy według swego uznania, według kryteriów określonych w art. 353¹ k.c.

Także w dacie zawarcia umowy o kredyt przez powoda z pozwanym B. W. przepis z art. 69 ust. 2 pkt. 4 Prawa bankowego pozostawiał ustaleniom umownym stron określenie zasad i terminu spłaty kredytu. Zatem nie zachodziły żadne przeszkody do zawierania umowy kredytu indeksowanego do określonej waluty obcej. Tak ujęta umowa kredytu indeksowanego mieściła się i mieści nadal w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, według której uogólniając: bank zobowiązuje się do wydania określonej sumy pieniężnej, a kredytobiorca do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych; a przy tym stanowiła jej możliwy wariant w świetle art.353¹ k.c. (por. np. wyrok S.N. z dnia 22.01.2016r., sygn. I CSK 1049/14, opubl. w OSNC z 2016, Nr 11, poz.134).

Potwierdzeniem tylko przedstawionej wykładni art. 69 Prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, jest art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy – Prawo Bankowe oraz niektórych innych ustaw w zw. z treścią dodanych przez tą ustawę przepisów z art.69 ust.3 i art.75 b), w którym ustawodawca uznał za zasadną ingerencję w treść umów o kredyt bankowy denominowany lub indeksowany do waluty innej niż polska zawartych przed wejściem w życie ustawy tylko o tyle, że przyznał kredytobiorcy prawo do spłaty rat kapitałowo odsetkowych lub przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie w stosunku do tych kredytów, które według stanu na dzień wejścia w życie ustawy nie zostały całkowicie spłacone – do tej części kredytu, która pozostała do spłacenia.

Dodać należy, że w rzeczywistości spłata kredytu następowała w walucie polskiej tyle tylko, że po indeksacji do kursu franka szwajcarskiego, a nadto, że kredytobiorca zobowiązany jest do spłaty kapitału wraz z odsetkami. Także z tej ostatniej przyczyny chybione są w realiach rozpatrywanej sprawy wywody, iż waloryzacja w sposób przyjęty w umowie stron winna jedynie kompensować pierwotną wartość kapitału. Apelujący zdają się bowiem pomijać, że wyłącznie z powodu przyjętego sposobu ustalania rat kapitałowych, oprocentowanie kredytu było istotnie niższe od oprocentowania kredytu złotówkowego. W wartości rat kapitałowych ujęta była już znaczna część wynagrodzenia banku, która w przypadku kredytu złotówkowego znalazłaby odzwierciedlenie w wysokości odsetek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma także podstaw do przyjęcia sprzeczności przedmiotowej umowy kredytu z zasadami współzycia społecznego w zakresie postanowień regulujących sposób ustalenia kursu franka szwajcarskiego. Wprawdzie postanowienia te pozostawiały powodowi pewną swobodę przez możliwość doliczania własnych punktów do kursu waluty (tzw. spready), to jednak w zakreślonych umową granicach. Nie zostało przy tym wykazane, aby bank postępował nielojalnie i nadużywał tej swobody w sposób istotnie odbiegający od ówczesnych praktyk bankowych i prowadzący do zachwiania w stopniu rażącym zakładanej przy zawieraniu umowy równowagi stron. Nie mogło być też pominięte przy ocenie tych postanowień, że z umownie ustalonymi zasadami indeksacji kredytu i rat kredytu do franka szwajcarskiego korespondowały postanowienia o oprocentowaniu kredytu w wysokości istotnie niższej od oprocentowania kredytów złotówkowych.

Nie można także pomijać faktu, że przedmiotowa umowa kredytu została zawarta pomiędzy przedsiębiorcami, zaś kredyt był długoterminowy. Zatem żadna ze stron tej umowy nie mogła zakładać stałości siły nabywczej pieniądza, a w konsekwencji ryzyko zmiany kursu waluty mieściło się w ramach zwykłego ryzyka gospodarczego. Wymaga przy tym wskazania, że stosowany mechanizm indeksacyjny w zależności od warunków panujących na rynku działał na korzyść jednej lub drugiej strony. Zatem nie można uznać, aby jego stosowanie prowadziło do uprzywilejowania jedynie powoda.

Poza tym godzi się zauważyć, że zgodnie z punktem IV ust. 6 obowiązującego pomiędzy stronami regulaminu kredytowania kredytobiorca mógł zwrócić się do banku o zmianę waluty kredytu. Tymczasem pozwani nawet nie wskazali, aby kredytobiorca zwracał się z takim wnioskiem do powoda.

W tych okolicznościach chybione jest odwoływanie się do nieważności przedmiotowej umowy kredytu z racji sprzeczności umowy z ustawą oraz z zasadami współzycia. Zawarta przez strony umowa kredytowa nie narzucała pozwanemu B. W. warunków rażąco naruszających jego interesy. Nie można także mówić o zaburzeniu zasady równowagi stron.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie sposób również zgodzić się z zarzutem naruszenia art. 13 ust. 1a (apelujący omyłkowo wskazali ust. 2) ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wymaga bowiem wyjaśnienia, iż w chwili zainicjowania niniejszego procesu obowiązywało już nowe brzmienie tego przepisu (wprowadzone ustawą o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 18 marca 2016 r., która weszła w życie od dnia 15 kwietnia 2016 r.), według którego stosowanie maksymalnej wysokości opłaty stosunkowej w kwocie 1.000 zł w sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych, w tym udzielania kredytu, dotyczy jedynie przypadku, gdy jest ona pobierana od konsumenta albo osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rodzinne. Zatem w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji prawidłowo pobrał od powoda opłatę w wysokości 26.272 zł, a w konsekwencji zasadnym było obciążenie pozwanych obowiązkiem jej zwrotu na rzecz powoda w orzeczeniu kończącym. Należy także zwrócić uwagę, że powód jedynie zmodyfikował swoje powództwo w zakresie określenia zasad odpowiedzialności pozwanych, a zatem nie sposób zgodzić się z pozwanym J. W. jakoby doszło do cofnięcia pozwu i wytoczenia nowego powództwa przeciwko niemu. Kwotowo roszczenia powoda zasadniczo nie uległy zmianie. Wobec powyższego pozwany J. W. niezasadnie zarzuca pominięcie tego faktu przy ustalaniu zasad rozdzielenia kosztów w oparciu o art. 100 k.p.c, wszak powód nadal tylko w nieznacznym zakresie uległ w swoich żądaniach.

Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, iż apelacje pozwanych nie dostarczyły argumentów podważających prawidłowość zaskarżonego wyroku. W tym stanie rzeczy podlegały one oddaleniu jako bezzasadne na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz art. 105 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265). Powód uprawniony był do zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 8.100 zł, w związku z czym zgodnie z dyspozycją art. 105 § 1 k.p.c. należało obciążyć obowiązkiem ich zwrotu obu pozwanych w częściach równych.

Małgorzata Gulczyńska	Ewa Staniszevska	Małgorzata Kaźmierczak
-----------------------	------------------	------------------------

--	--	--